

कचरा विलीगीकरणाचे महत्व व नागरी जनजागृती

विषय :

- कचरा विलीगीकरणाचे महत्व
- घरगुती स्तरावर कचऱ्याची साठवणूक
- वर्गीकरण का गरजेचे आहे
- नागरी संवाद व जनजागृती

कचरा विलीगीकरणाचे महत्व

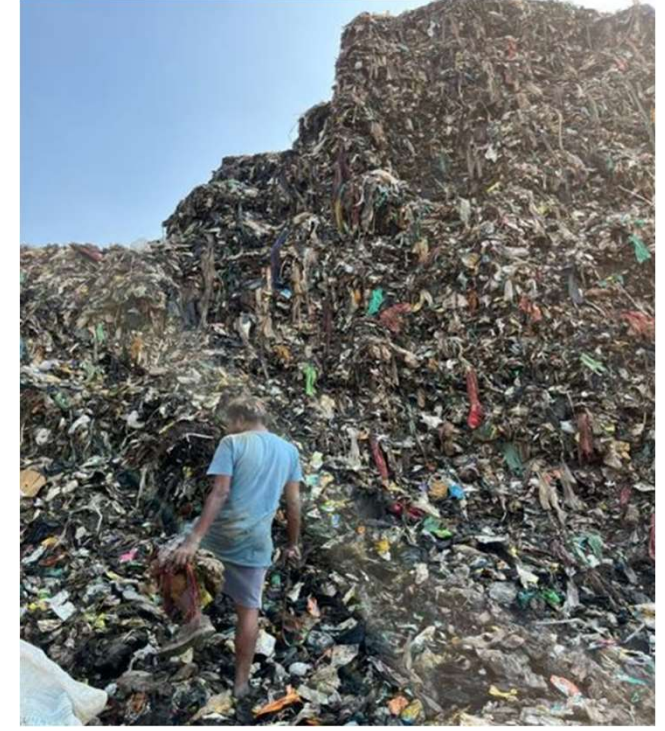
कचरा निर्मितीच्या
जागी

वस्ती पातळीवर

वॉर्ड पातळीवर

शहर स्तरावर

घरगुती स्तरावर कचऱ्याची साठवणूक

ओला कचरा

स्वयंपाक घरातील ओला कचरा, चहाचा गाळ, फळे, अंड्याचे साल, मांस, व बागेतील पान, फुले, इत्यादी.

सुका कचरा

प्लास्टिकच्या पिशव्या व डबे, कागद, पुष्टा, धातू, कपडे व चिंधा, थर्मोकॉल, लेदर व रबर, काच इत्यादी

सॅनिटरी कचरा

वापरलेले सॅनिटरी पॅड्स, टॅपोणस, डायपर्स, कॉन्डोमस, बँडेजेस, इत्यादी. (कोणताही कचरा ज्यावर मानवीद्रव्य असले)

घातक कचरा

बॅटरी, रंगाची डबे, बल्ब, ट्यूबलाइट्स, ब्लेड, धारदार वस्तु, धोकादायक केमिकलस, इत्यादी

- नेहमी ओला व सुका कचरा वेगवेगळा करून कर्मचाऱ्यांकडे देण्यास सांगवे
- घातक कचरा सुरक्षित हाताळण्यासाठी कागदात/पिशवीमध्ये गुंडाळून वेगळा देण्यास सांगवे
- सॅनिटरी कचरा हा नेहमी कागद/वर्तमानपत्रामध्ये गुंडाळून त्यावर लाल ठिपका किंवा फुली मारून देण्यास सांगवे

कचऱ्याचे इतर प्रकार

मृत जनावरे/कत्तलखान्यातील
कचरा

बायोगॅस/ इन्सिनरेशन
युनिट/(पुरणे)deep burried

ई- कचरा

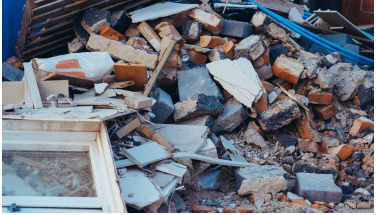
रिसायकलिंग आणि
refurbishment – सर्टिफाइड
एजन्सी टाय-अप

बायोमेडिकल कचरा

MPCB ऑथोराइजड एजन्सी -
टाय-अप

बांधकाम राडारोडा कचरा
(C&D कचरा)

वर्गीकरण व साठवणूक केंद्र- पुनः
वापरयोग्य गोष्टींचा वापर करणे,
भरावासाठी वापर करणे

नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या हद्दीमध्ये (ULB) निर्माण होणाऱ्या

ओला कचरा - 40-60%

बांधकामाचा राडारोडा (प्रमाण एकूण कचऱ्याच्या)- 5-15%

सुक्या कचऱ्यामध्ये (पुनर्वापर करण्यायोग्य)- 20-30%

स्वच्छता आणि घरगुती घातक कचरा ((प्रमाण एकूण कचऱ्याच्या)- 0.66%

सुक्या कचऱ्यामध्ये (पुनर्वापरयोग्य नसलेला) - 10-20%

लँडफिल साठीचा कचरा - एकूण कचऱ्याच्या <20%

वर्गीकरण का गरजेचे ?

सुक्या कचऱ्याचे
रिसायकलिंग

ओल्या कचऱ्या
पासून खत तयार
करता येते

कचऱ्याची योग्य
प्रकारे विल्हेवाट
लावता येते

landfill वर जाणाऱ्या
कचऱ्याचे प्रमाण कमी
करता येते

वर्गीकरण का गरजेचे ?

कचरा निर्मितीच्या ठिकाणी वर्गीकृत न केल्यास.

मिक्स स्वरूपात प्रक्रिया प्रकल्पावर जातो.

परिणामी प्रक्रिया न करता आल्यामुळे लँड फिल वर डम्प केला जातो

जल, मृदा, वायु प्रदूषण होते.

परिणामी वातावरण बदल.

पर्यावरणावर परिणाम

कचरा जाळण्याचे दुष्परिणाम

वायु, मृदा, जल प्रदूषण

ग्रीन हाऊस गॅसेस

वातावरण बदल

श्वासणाचे आजार पसरतात .

जैवविविधता नष्ट होणे

नागरिकांशी कसा संवाद साधावा

आदराने आणि नम्रपणे

स्पष्ट आणि पारदर्शक

सक्रिय श्रवण

सक्रिय आणि
संवादात्मक

प्रतिसादशील आणि जबाबदार